

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 6 grudnia 2017 r.

Pozycja 265

POSTANOWIENIE z dnia 10 sierpnia 2017 r. Sygn. akt Ts 85/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Mariusz Muszyński,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.J. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w sprawie zgodności:

- 1) art. 2 ust. 7 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (Dz. U. z 2012 r. poz. 1155, ze zm.) z art. 2, art. 20, art. 22, art. 32 ust. 1 oraz art. 31 ust. 3 w zw. z art. 20, art. 21 i art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 77⁵ § 1 i 5 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 1502, ze zm.) z art. 2, art. 20, art. 22, art. 31 ust. 1 oraz art. 31 ust. 3 w zw. z art. 20, art. 21 i art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) art. 278 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.) z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W sporządzonej przez radcę prawnego skardze konstytucyjnej, wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 18 kwietnia 2017 r. (data nadania), M.J. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej (dalej: skarżący) zarzucił niezgodność art. 2 ust. 7 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (Dz. U. z 2012 r. poz. 1155, ze zm.; dalej: u.c.p.k.) z art. 2, art. 20, art. 22, art. 32 ust. 1 oraz art. 31 ust. 3 w zw. z art. 20, art. 21 i art. 45 Konstytucji. Ponadto skarżący zakwestionował zgodność art. 77⁵ § 1 i 5 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 1502, ze zm.; dalej: k.p.) w zakresie, w jakim dotyczy pracowników, których praca polega na stałym podróżowaniu lub stałej pracy poza miejscowością, w której znajduje się siedziba pracodawcy, z art. 2, art. 20, art. 22, art. 31 ust. 1 oraz art. 31 ust. 3 w zw. z art. 20, art. 21 i art. 45 Konstytucji. W skardze konstytucyjnej zarzucił również niezgodność art. 278 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, zm.; dalej: k.p.c.) z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującym stanem faktycznym. Wyrokiem z listopada 2014 r. Sąd Rejonowy w T. uwzględnił częściowo powództwo byłego pracownika skarżącego i zasądził na rzecz powoda odpowiednie kwoty wraz z ustawowymi odsetkami, tytułem wynagrodzenia za pracę za grudzień 2011 r. oraz diet za krajowe i zagraniczne podróże służbowe, a także ryczałtu za nocleg w krajowych i zagranicznych podróżach służbowych we wskazanych w wyroku okresach, zaś w pozostałym zakresie roszczenie powoda oddalił. Ponadto sąd I instancji zawiesił postępowanie z powództwa skarżącego jako powoda wzajemnego przeciw powodowi – pozwanemu wzajemnemu.

Wskutek apelacji skarżącego Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z grudnia 2015 r. zmienił częściowo orzeczenie sądu I instancji w ten sposób, że zmniejszył jedną z zasądzonych kwot, zaś w pozostałej części apelację oddalił. Wyrok sądu II instancji skarżący otrzymał 22 lutego 2016 r.

Trybunał Konstytucyjny ustalił z urzędu, że 12 marca 2016 r. skarżący złożył wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej w związku z wyrokiem z grudnia 2015 r., wnosząc jednocześnie o wyłączenie konkretnie wskazanych sędziów od rozpoznania tej sprawy. Sąd Rejonowy w T. postanowieniem z listopada 2016 r. oddalił wniosek. Zażalenie skarżącego zostało oddalone postanowieniem Sądu Okręgowego w K. ze stycznia 2017 r. Postanowienie sądu II instancji zostało doręczone skarżącemu 1 marca 2017 r.

Zdaniem skarżącego art. 2 ust. 7 u.c.p.k. jest niezgodny z art. 2 (zasada demokratycznego państwa prawnego), art. 20 (zasada społecznej gospodarki rynkowej), art. 22 (zasada ograniczenia wolności działalności gospodarczej tylko w drodze ustawy i ze względu na ważny interes publiczny), art. 32 ust. 1 (zasada równości) oraz art. 31 ust. 3 (zasada proporcjonalności) w zw. z art. 20, art. 21 (zasada ochrony własności i prawa dziedziczenia – ust. 1 oraz warunki dopuszczalności wyłączenia – ust. 2) i art. 45 Konstytucji (prawo do sądu – ust. 1 oraz warunki dopuszczalności wyłączenia jawności rozprawy – ust. 2). Natomiast art. 77⁵ § 1 i 5 k.p. w zakresie, w jakim dotyczy pracowników, których praca polega na stałym podróżowaniu lub stałej pracy poza miejscowością, w której znajduje się siedziba pracodawcy, narusza według skarżącego art. 2 (zasada demokratycznego państwa prawnego), art. 20 (zasada społecznej gospodarki rynkowej), art. 22 (zasada ograniczenia wolności działalności gospodarczej tylko w drodze ustawy i ze względu na ważny interes publiczny), oraz art. 31 ust. 1 i 3 (zasada ochrony wolności człowieka oraz zasada proporcjonalności) w zw. z art. 20, art. 21 (zasada ochrony własności i prawa dziedziczenia – ust. 1 oraz warunki dopuszczalności wyłączenia – ust. 2) i art. 45 Konstytucji (prawo do sądu – ust. 1 oraz warunki dopuszczalności wyłączenia jawności rozprawy – ust. 2). Ponadto skarżący zakwestionował zgodność art. 278 § 1 k.p.c. z art. 45 ust. 1 Konstytucji (prawo do sądu).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, jest oczywiście bezzasadna, a także gdy zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 59 ust. 1 pkt 2-4 u.o.t.p. TK.

Zaskarżony art. 2 ust. 7 u.c.p.k. zawiera definicję podróży służbowej, którą jest każde zadanie służbowe polegające na wykonywaniu, na polecenie pracodawcy: a) przewozu dro-

gowego poza miejscowość, o której mowa w pkt 4 lit. a, lub b) wyjazdu poza miejscowość, o której mowa w pkt 4 lit. a, w celu wykonania przewozu drogowego.

Skarżący przedmiotem skargi uczynił też art. 77⁵ § 1 k.p., zgodnie z którym pracownikowi wykonującemu na polecenie pracodawcy zadanie służbowe poza miejscowością, w której znajduje się siedziba pracodawcy, lub poza stałym miejscem pracy przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową.

W myśl zakwestionowanego art. 77⁵ § 5 k.p. w przypadku gdy układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania lub umowa o pracę nie zawiera postanowień, o których mowa w § 3, pracownikowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej odpowiednio według przepisów, o których mowa w § 2.

Ostatni zakwestionowany art. 278 § 1 k.p.c. przewiduje, że w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia ich opinii.

Trybunał stwierdza, że zakwestionowane art. 2 ust. 7 u.c.p.k. oraz art. 77⁵ § 1 i 5 k.p. są przepisami materialnoprawnymi i z tego względu nie mogą być konfrontowane ani z prawem do sądu, ani z warunkami dopuszczalności wyłączenia jawności rozprawy. Oznacza to, że art. 45 Konstytucji jest nieadekwatnym wzorcem kontroli, zaś zarzut jego naruszenia cechuje oczywista bezzasadność. Ponadto zakwestionowane art. 77⁵ § 1 i 5 k.p. nie dotyczą wolności człowieka, ale określają prawa pracownika do uzyskania należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową, zatem wzorzec kontroli wynikający z art. 31 ust. 1 Konstytucji jest nieadekwatny, a zarzut jego naruszenia – oczywiście bezzasadny.

Przechodząc do oceny zarzutów naruszenia art. 20, art. 22, art. 32 ust. 1 oraz art. 31 ust. 3 w zw. z art. 20 i art. 21 Konstytucji Trybunał wyjaśnia, że zaskarżone art. 2 ust. 7 u.c.p.k. oraz art. 77⁵ § 1 i 5 k.p. nie mają związku zarówno z ochroną własności i prawa dziedziczenia, jak i nie określają warunków dopuszczalności wyłączenia, nie dotyczą też ograniczania wolności działalności gospodarczej. Wskazane wzorce kontroli wynikające z art. 20, art. 21 ust. 1 i 2 oraz art. 22 Konstytucji są więc nieadekwatne.

W związku z powyższym oczywiście bezzasadne są zarzuty naruszenia powołanych samodzielnie art. 20 i art. 22 Konstytucji.

Natomiast odnosząc się do twierdzenia skarżącego o naruszeniu art. 32 ust. 1 oraz art. 31 ust. 3 w zw. z art. 20 i art. 21 Konstytucji, Trybunał stwierdza, że skoro wynikające z art. 20 i art. 21 ust. 1 i 2 Konstytucji zasady i prawa podmiotowe jednostki nie mają związku z treścią zakwestionowanych przepisów, to powołane łącznie z nimi art. 31 ust. 3 oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji, jako niewyrażające w sposób pełny odrębnych wolności lub praw, nie mogą być samodzielnymi wzorcami kontroli w rozpatrywanej sprawie.

Trybunał przypomina, że wzorzec kontroli wynikający z art. 32 ust. 1 Konstytucji należy powiązać z konkretnym podmiotowym prawem, wolnością lub obowiązkiem o charakterze konstytucyjnym, w zakresie których została naruszona zasada równości lub niedyskryminacji. Wyrażona w art. 32 ust. 1 Konstytucji zasada równości jest adresowana przede wszystkim do ustawodawcy i wyznacza sposób normowania poszczególnych dziedzin życia publicznego. Wprawdzie Trybunał dopuścił możliwość powołania się w skardze konstytucyjnej na naruszenie tej zasady, ale tylko gdy zostanie wskazane konkretne podmiotowe prawo, wolność lub obowiązek o charakterze konstytucyjnym, w zakresie których doznała ona naruszenia, oraz gdy zostanie określony sposób tego naruszenia (zob. postanowienia TK z: 25 listopada 2008 r., Ts 104/07, OTK ZU nr 1/B/2009, poz. 35 oraz 24 października 2001 r., SK 10/01, OTK ZU nr 7/2001, poz. 225).

Trybunał podkreśla, że – podobnie do art. 32 ust. 1 – również art. 31 ust. 3 Konstytucji nie wyraża w sposób pełny odrębnych wolności lub praw, a czyni to jedynie w sposób cząstkowy i uzupełniający, ściśle związany z innymi normami konstytucyjnymi. Jak wynika z tytułu podrozdziału, w którym został umiejscowiony, wyraża on zasadę ogólną dotyczącą konsty-

tucznych wolności i praw człowieka i obywatela. Zasada ta dotyczy „ograniczeń w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw”, nie jest więc podstawą odrębnego typu wolności lub prawa. Przepis ten nie formułuje zatem samoistnego prawa podmiotowego o randze konstytucyjnej i zawsze musi być stosowany wspólnie z innymi normami Konstytucji (zob. wyrok TK z 29 kwietnia 2003 r., SK 24/02, OTK ZU nr 4/A/2003, poz. 33; por. postanowienie TK z 23 stycznia 2002 r., Ts 105/00, OTK ZU nr 1/B/2002, poz. 60).

Podsumowując tę część rozważań Trybunał stwierdza, że art. 32 ust. 1 Konstytucji (zasada równości) oraz art. 31 ust. 3 Konstytucji (zasada proporcjonalności) nie mogą, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, stanowić samodzielnych wzorców kontroli w postępowaniu inicjowanym skargą konstytucyjną.

Natomiast z uzasadnienia skargi konstytucyjnej wynika, że zarzut naruszenia konstytucyjnej zasady demokratycznego państwa prawnego przez art. 2 ust. 7 u.c.p.k. oraz art. 77⁵ § 1 i 5 k.p. – odnosi się w istocie do art. 21a u.c.p.k. w związku z art. 7⁵ § 2, 3 i 5 k.p. w zw. z § 97, § 8, § 13 i § 16 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz. U. poz. 167, ze zm.; dalej: rozporządzenie MPiPS z 2013 r.). Co szczególnie istotne, art. 21a u.c.p.k., art. 77⁵ § 2 i 3 k.p., ani też przepisy rozporządzenia MPiPS z 2013 r. nie zostały zaskarżone w rozpatrywanej sprawie.

Skarżący twierdzi, że konstrukcja normatywna art. 2 ust. 7 u.c.p.k. oraz art. 77⁵ § 1 i 5 k.p. jest niezgodna z art. 2 Konstytucji, przy czym odwołuje się do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 24 listopada 2016 r. (K 11/15). W orzeczeniu tym Trybunał uznał (pkt 2 sentencji), że art. 21a u.c.p.k. w związku z art. 77⁵ § 2, 3 i 5 k.p. w związku z § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz. U. Nr 236, poz. 1991, ze zm.) w zakresie, w jakim znajdują zastosowanie do kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji. Podkreślenia wymaga, że przepisy te zostały przez wnioskodawcę zakwestionowane w ograniczonym zakresie normowania, tj. w zakresie, w jakim odnoszą się do „kierowców zatrudnionych w transporcie międzynarodowym” znajdujących się w „zagranicznej podróży służbowej” (pkt 8.4 uzasadnienia wyroku TK).

Z analizy wniesionej skargi konstytucyjnej i załączonych do niej orzeczeń sądów powszechnych wynika wprawdzie, że od skarżącego zasądzone zostały diety i ryczałt za podróże służbowe krajowe i zagraniczne, ale w postępowaniu przed Trybunałem skarżący nie zakwestionował w sposób właściwy przepisów, z których wynika sposób określania należności za te podróże.

Ostatni zaskarżony przepis to art. 278 § 1 k.p.c. Zdaniem skarżącego narusza on wyrażone w art. 45 ust. 1 Konstytucji prawo do sądu dlatego, że „biegłym może zostać osoba, której wiedza nie została w jakikolwiek sposób zweryfikowana metodami naukowymi i zgodnie z przyjętą wiedzą. W konsekwencji o treści orzeczenia sądowego w sprawie decyduje faktycznie opinia [takiej] osoby (...).”

Z zakwestionowanej normy nie wynika, kto może zostać biegłym, ani co jest podstawą orzeczenia wydawanego w postępowaniu cywilnym. Przepis ten stanowi jedynie, że w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia ich opinii.

Skoro nie zachodzi związek między treścią art. 278 § 1 k.p.c. a stawianym zarzutem, należy uznać twierdzenie o naruszeniu art. 45 ust. 1 Konstytucji za oczywiście bezzasadne.

Mając powyższe na względzie, Trybunał Konstytucyjny, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p. TK, postanowił odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

O kosztach postępowania nie orzekano z uwagi na brak ku temu podstaw prawnych. Przepis art. 54 u.o.t.p. TK stanowi podstawę prawną zasądzenia kosztów postępowania w toku merytorycznego rozpoznania skargi konstytucyjnej.